

Srečanje z Jožetom Resnikom

VREDNOTE IN OBLIKOVANJE

Lansko leto je bilo v Celju ustanovljeno Društvo oblikovalcev in pred nedavnim je bila tudi prva društvena razstava. Čeprav je v društvu največ oblikovalcev vizualnih komunikacij, grafikov, je bil njihov delež na omenjeni razstavi neznaten v primerjavi s konkretnim industrijskim oblikovanjem. Toda med oblikovalci — grafiki, so najbolj izstopala dela Jožeta Resnika, mladega Celjana, ki pa že dobro leto prihaja v Celje samo v petkih in sobotah, ker je v službi v Ljubljani. Sicer pa, v dialogu je toliko odgovorov kot vprašanj.

Poslanstvo oblikovanja ima danes več razsežnosti kot kdajkoli popreje. Cemu pripišete tak pomen?

Današnji čas človeka podreja tempu, ki si ga je sam ustvaril. Zdaj se mora v njem gibati, tako da je to dobilo pomen eksistenčnega značaja.

Bi imel kot oblikovalec kakšno sporočilo družbi?

Najprej moram poudariti, da je današnje gledanje na oblikovalstvo v naši družbi še vedno zelo mačehovsko. Priložnostno. Kampanjsko. Na otvoritvi razstave društva oblikovalcev v Celju smo pogrešali najbolj tiste, ki bi sicer morali stati v prvih vrstah. To so predstavniki gospodarskih organizacij, kjer je oblikovanje najbolj na psu! Zato mislim, da je nujno, da se že v osnovni šoli posveti

več pozornosti estetski vzgoji otrok. Že zaradi tega, ker je to dolgotrajen proces. Je faza sprejemanja, ko poslušaj, se učiš. Potem pride faza samostojnega dela, razmišljanja in iskanja idej. Vse to pa seveda na osnovi prve faze. V vsakem primeru bi morala šola dati več. Hudo napak ravnamo, ko iz šol izpodirivamo humanistične predmete, preveč pa postavljamo v ospredje tehniko. Sicer je tudi to posledica časa, v katerem živimo in smo sami pripomogli do tega.

Torej, v mlademu človeku je treba vzbujati in razvijati občutek za presojanje?

Mlademu človeku je treba odpirati oči. Pomagati mu je treba, da izostri svoje občutke. Ravno sodobno oblikovanje ima največ možnosti, da izrine klč.

In kakšno potem mora biti to oblikovanje? Kje je njegova vsebina?

Oblikovanje mora biti sinteza funkcionalnosti in estetike. Ni dobro, da je predmet samo funkcionalen. Mora biti tudi lep, prijeten za oko. V sebi mora imeti toplino. Človeku je danes to potrebno. Ljudje pa še niso dovolj osveščeni. Če nekdo dela v tovarni osem ur pri stroju, je najbolj potreben, da zavije v kakšno galerijo. Da ima doma na steni sliko. Da poišče z očmi nekaj toplega. Tudi čisto najbolj navađen pogrinjek na mizi je važen. Lahko ti daje občutek toplote, domačnosti. Lahko pa je kreiran s predmeti, ki ti dajejo vizijo leta 2000 ali še več, kar mi ni všeč. Ne želim že biti v tistem času. Zakaj?

Ker živim pač v tem in imam rad stvari takšne, kot so.

Ali je oblikovanje umetnost in če ni, v koliko se od nje oddaljuje?

Mislim, da se ne sme oddaljevati. Če pa se, gre resnično samo za funkcionalnost. Kaj pa čutim do tega, sem že omenil.

Kakšno je tvoje najljubše izrazno sredstvo pri oblikovanju?

Fotografija. Slika. Ta pove več, kot marsikdaj cela gora besed, stavkov. Lahko pa tudi samo ena črka pove veliko.

Na primer?

Videl sem plakat neke čilške čitalnice. Na njem je bila velika črka A, kot začetek abecede. Spodaj pa je bil pripis, da vsebuje naša abeceda petindvajset črk in jim čitalnica s svojim fondom nudi najrazličnejše kombinacije vseh teh črk. To je zelo zgovoren dokaz enega samega simbola, ki pa sam po sebi še ne pomeni mnogo. Treba mu je dati pomen. Ga vključiti v besedo, stavek, roman. To je nekaj podobnega kot sodobna izrazna sredstva sodobnega filma. Zato lahko črko povezuješ v abstrakcijo. In sodobno oblikovanje jo vključuje, povsem upravičeno. Sicer pa ne gre samo za črko. Tukaj je še polno elementov. V vsakem primeru pa gre za njihovo vrednost. Za vrednost besede.

Kako potem priti do širokih množic, ki bi dojele hotenja oblikovalcev in spoznale vrednost tega oblikovanja. Rezultatov?

Najprej je treba spoznati, da sodobna simbolika prinaša rešitve, ki so v bistvu povsem preproste. Res pa je, da je za nekatere stvari treba nekaj premisleka. V tem je morda tudi nekaj čara. Tako je vsak izdelek oblikovalca sinteza mnogih elementov, ki se med seboj močno razlikujejo. Isto je pri ljudih. Pogledaš na množico, vsi so enaki. Izlušči posameznike, dobiš različice, kolikor bo posameznikov. Vsak s svojim obrazom, vsak s svojimi problemi.

Kaj pa cene?

Pri izdelkih je seveda važna cena. In cenejši bodo izdelki, dostopnejši bodo ljudem. Seveda pa cena ni vse. V trgovini lahko dobiš kozarec, ki je ves kičast, dobiš pa tudi sodobno oblikovane-

ga. Mnogokrat ni med njima občutne razlike v ceni. Ljudem v tem pogledu na splošno manjka sposobnost presojanja, kaj je dobro in kaj ni.

Omenil si, da je tvoje izrazno sredstvo fotografija. Zakaj?

Ni samo to, a mi je najljubša. Če pomisliš, je človeško in sleherno življenje postavljeno pravzaprav iz samih trenutkov. Fotografija pa je tista, ki lahko te trenutke najbolj avtentično zabeleži. Bolj kot mojster slikar.

Kakšen slikar?

Kot slikarji... vsi, ki skušajo delati realistično.

In zakaj naj bi bila fotografija boljša?

Ker je dokumentarna?

Vse slike do nastanka fotografije so bile dokumentarne. Od najrazličnejših vedut do portretov kraljev in »malih« ljudi.

Ze, ze. Toda to je bilo takrat, midva pa govoriva o danes.

Kakšno vlogo v tvojem življenju igra fotografija?

Veliko. Ta me je tudi pripravila, da sem se začel ukvarjati z oblikovanjem.

Zakaj?

Ker je čista. Ker ni več samo proces kemičnih reakcij, ampak ji lahko človek pridoda svoj pečat. V črno-beli in barvni. S fotografijo si lahko polnoustvarjalen. Ni ti treba biti samo posrednik med objektom in objektivom. Tako kot je bila nekaj časa fotografija med ljudmi in slikarstvom. Od tistega časa, ko je nastala fotografija, je slikarstvo ubralo nova pota. Tako zdaj fotografija ubira svojo pot. To ji seveda omogoča tudi tehnika, ki se izpopolnjuje. Toda še vedno trdim, da je človek s svojim deležem prvi soustvarjalec k uspehu.

Kje si v službi?

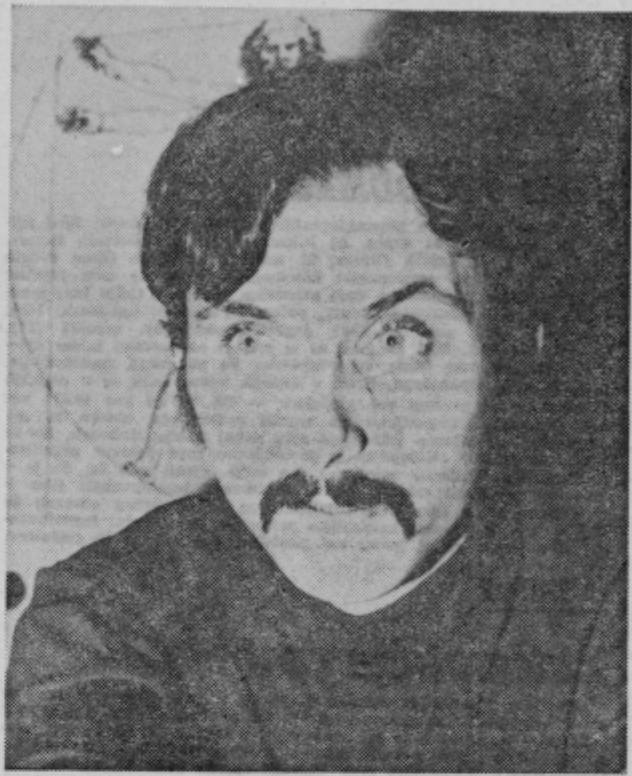
V Iskri. V Ljubljani. V oddelku za oblikovanje, delam pa tudi za oddelke za pospeševanje prodaje.

Zakaj se nisi zaposlil v Celju?

Ko sem prišel iz vojske, sem iskal zaposlitev v Celju, a je nisem mogel najti. Naletel sem na gluha ušesa pri mnogih podjetjih. Tako sem ostal kar celo leto doma in vzbujal različne komentarje pri ljudeh, ki so videli samo to, da sem doma. Toda ta čas sem dragoceno izkoristil. Študiral sem samoiniciativno. Slaba stran takšnega študija je v tem, ker te nihče ne usmerja. V šoli je lažje. Narediš nalogo in zveš, ali je dobra ali slaba. Ker tega nisem imel, sem postal zelo samokritičen. No, leto dni mojega študija ni bilo zaman.

Kam pa si šel po končani gimnaziji?

Za gimnazijo sem se odločil zaradi tega, ker ti da širo izobrazbo in se zaradi tega nisem odločil za umetno obrt. Gimnazijo sem naredil in nisem vedel kam, ker pri nas ni visoke šole za oblikovanje. Sem pa mislil iti na tisto v Uhlmu. Znal sem nemško, čeprav sem se učil na gimnaziji angleščino. Anglija pa je geografsko predeleč, čeprav ima vrsto takšnih šol. Nekaj jih je tudi v Italiji, a

za tja nisem obvladal jezika. Toda tisto leto, ko sem hotel iti gor, ni bilo vpisa za prvi letnik, pozneje pa je šola razpadla.

Toda delal si na televiziji?

Ja. Najprej na ljubljanski. Ker nisem mogel v Nemčijo, sem vpisal arhitekturo, kjer sem bil en semester. Potem sem delal na televiziji in tam mi je dal največ smenalec Viki Pogačar. Ko pa sem še mislil, da bom šel v Uhlm, sem zaradi znanja jezika hotel najprej delati malo praktično. Delal sem na štutgarski televiziji, kjer sem bil asistent filmske kamere. Toda tja nisem šel zaradi zaslužka, čeprav sem lepo zaslužil. Vrnil sem se domov in odšel k vojakom.

Posnel si tudi film »Vreli čas«.

To je bilo za sprejemni izpit v Nemčiji. Zanj sem tudi dobil nagrado na klubskem festivalu amaterskega filma in pohvalo na republiškem. Sicer sem se pa sploh prej ukvarjal s filmsko kamero kot pa s fotoaparatom. Ko sem delal leto dni s filmom, sem šele prešel na fotografijo. A svojega aparata nisem imel. Tudi denarja ne, da bi si kupil novega. Tako sem si prvega kar sam naredil. Bil je za dva negativa in najprej sem poslikal očeta. Sploh sem se držal načela: Kar ne moreš kupiti, naredi sam.

A je bilo to v gimnaziji?

Leto po maturi. Sem pa v gimnaziji dobil prve pojme za estetiko. Dal mi jih je profesor Hriberšek, ki nas je učil zgodovino umetnosti. Takrat sem se odločil za oblikovanje.

Kaj pa v osnovni šoli?

Takrat še nisem določno vedel, kaj je to. Sem pa imel rad risanje. Se spomnim takimenovanih multih ur, ko smo morali jutraj ob sedmih v šolo k risanju. Vedno sem rad šel. Za matematično pa nikoli nisem imel kaj prida talenta. Toda danes je v šoli drugače. Že v vrtcu otroci spoznavajo barvne tehnike, različne materiale.

Načrti?

Izpopolnjevati se. Zato bom tudi zaenkrat ostal v Ljubljani. Še vedno sem v položaju, ko raje sprejemam, kot pa dajem. Učil bi se še rad. Najbolj se bom skozi samo prakso. A če bi jutri odprli visoko šolo oblikovanja, bi se takoj vpisal. V Ljubljani sem le v takšni sredini, ko se lažje posvečam izpopolnjevanju.

Glede na položaj v Celju bi s svojim delom bolj koristil kot pa v Ljubljani, kjer že dela določen štab ljudi na tem področju in so si s svojim delom priborili ugled in mesto!

Bi. Samo rekel sem že, rad bi še sprejemal. V Celju, pa imam občutek, bi moral samo dati in ne vem, če bi ostalo kaj časa tudi za sprejemanje. Sem šele na začetku poti, a z jasnimi cilji. Delu se je treba posvetiti z vso pozornostjo in odgovornostjo. Posebno področje oblikovanja, uporabne grafike je zelo razvejano. In vsako področje zase zahteva celoga človeka, ne moreš biti vse naenkrat. Omenil sem že — to je dolgotrajen proces. In pri nas še marsikje orjemo ledino. Videti je, da bodo morali zaorati najgloblje ravno v mentaliteto ljudi.

DRAGO MEDVED

Konjice

12. FEBRUARJA SPOMINSKI DAN

12. februarja bo minilo 28 let od najbolj tragičnega dne, ko so celjski gestapovci obesili na Stranica pri Frankolovem 100 talcev. Obcestna drevesa, ki so nosila mrtve talce in so bila nema pričrka grozotnega dejanja in zločina nad slovenskim ljudstvom, polagoma umirajo. Njihova življenjska doba se izteka po zakonih narave, a talci so še hoteli živeti, še koristiti svojemu ljudstvu in navodno osvobodilnemu gibanju. Svoboda je bila že tako blizu, še dva dobra meseca bi bilo treba vzdržati, a zanke, napravljene iz vrvi in pripete s kavli na veje dreves, so zapovrstjo končavale življenje talcem, ki so poslednji gledali gozdove Konjiške gore. Temni gozdovi tako blizu, a ob drevesih smrt. Bilo je nemogoče utri, saj so bile vsepovsod zasede nemške vojske, ki je že prajšnji večer zasedla ključne položaje v bližini morišča. Le oče Skale iz Celja, ki ni mogel gledati obešanja svojega sina, je skočil proti gozdu, a brzostrelka stražarja ga je prerešetala. Grobovi ob cesti so še danes živ opomin vsem, da je treba čuvati pridobitve narodnoosvobodilne vojne, kakor pravi napis Frana Roša: »Mrtvih sto nas tu leži in nad svobodo vašo bdi.« Ob grobovih se največkrat zbira mladina, posebno šolska mladina, ko prireja izlete in prav rada poroma na grobove talcev. Tu se oglašajo nekdajni prekaljeni borci in tovariši talcev, da počaste njihov spomin. Prihajajo svojci in skoraj večer za večerom gore svečke namesto življenja onih, ki počivajo v grobu. Delegacije tja mnogokrat počozne vence in sveče cvetje v zahvalo padlim borcem.

Pretekli teden je imel občinski odbor ZB NOV v Slovenskih Konjicah sejo. Na njej je določil program praznovanja za 12. februar 1973. Doslej je bil to občinski praznik, odslej bo spominski dan. Tako pravi odlok skupščine občine Slovenske Konjice. Spomin mrtvih talcev bo letos počastčen takole:

— v nedeljo, 11. februarja bo ob 10. uri otvoritev razstave partizanskih slik in predmetov, ki oživljajo spomin na mrtve talce. Popoldne bo v Slovenskih Konjicah v kulturnem domu predvajan film iz NOB,

— v ponedeljek, 12. februarja bo ob 10. uri na grobovih talcev v Stranica žarna svečanost s polaganjem vencev. Nato bosta predsednik skupščine občine Slovenske Konjice in predsednik občinskega odbora ZZ NOB sprejela v Slovenskih Konjicah svojce talcev.

Zelja je, da bi se žalne svečanosti na Stranica udeležilo čimveč občanov. Podjetja, ustanove in šole bodo poslale delegacije. Sodeloval bo tudi vod pripadnikov splošno ljudskega odpora. Pevski zbor upokojencev iz Slovenskih Konjic pa bo izvedel kulturni del žalne svečanosti.

SODIN KONRAD

V VSAK DOM
NOVI TEDNIK